

Vastused 10. – 12. klassile.**1. Tee joonise alusel kolm järeldust:****3 punkti**

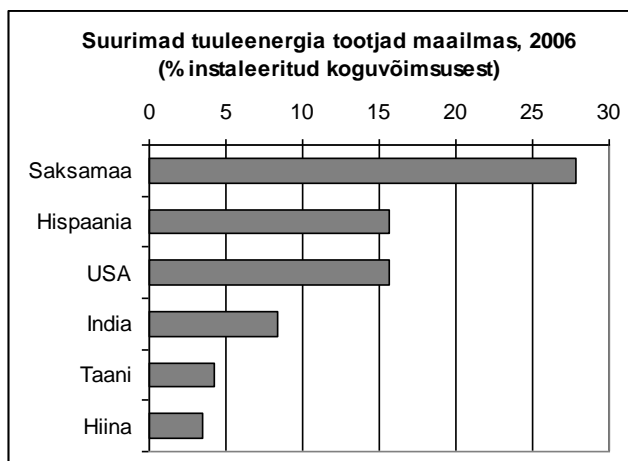
1. Saudi Araabia ja Hiina on inimarengu indeksi alusel sarnased riigid, sest IAI indeksi vahe on ainult 0,01 punkti.
2. Saudi Araabia SKP on oluliselt suurem kui Hiinal (vahe 8000 USD).
3. Kuigi Saudi Araabia SKP on oluliselt suurem kui Hiinal, on IAI riikidel peaaegu sama, sest IAI on peale SKP veel kaks osaindeksit (keskmise eluiga ja kirjaoskus).

2. Milline aastane rahvastiku aastane juurdekasv vastab Hiinale ja Indiale? Õige vastus kirjuta joonele.**1 punkt**

- a) India b) Hiina

Põhjenda oma valikut.**2 punkti, pikem seletus 3 punkti**

India on alles demograafilise plahvatuse etapis, kus rahvaarv kasvab kiiresti ja selle mõju on ka järgnevatel aastatel, kui liigutakse rahvastiku arengus järgmisesse etappi. Hiina on tänu oma rahvastikupoliitikale jõudnud demograafilise ülemineku II etappi, kus on valdav rahvastiku vananemine ja tulevikus rahvastiku arvu kasv pidurdub juba nii palju, et jõutakse rahvastiku kaasaegsesse etappi, kus võib kasv olla isegi negatiivne.

3. Kirjuta joonisele õiges järjekorras maailma suurimad tuuleenergia tootjad aastal 2006: Hiina, India, Taani, USA, Saksamaa, Hispaania.**3 punkti****4. Miks on ca 65% maailma tuuleenergia koguvõimsusest ja enamus turbiinide tootmisest koondunud Euroopasse?****3 punkti**

- 1) Pärast esimest energiakriisi 1975. aastal alustasid kõige võimsamalt uute energiaallikate otsingutele Euroopa riigid, kus fossiilsete kütuste varu oli kõige väiksem
- 2) Euroopa riikidel on olnud piisavalt kapitali, et arendada alternatiivsete kütuste kasutamist.
- 3) Vastavalt Euroopa Liidu direktiivile on kõik liikmesriigid kohustatud suurendama taastuvaist energiaallikaist toodetava elektrienergia osa elektribilansis.
- 4) Enamus Euroopa riike on liitunud ka Kyoto lepinguga, mille alusel on võetud kohustus vähendada atmosfääri paisatavate kasvuhoonegaaside hulka.

5. Canoni peamiseks toodanguks on kontorimasinad, filmikaamerad ja fotoaparaadid. Põhjenda Canoni tootmise ja müügi paiknemist maailmas.

3 punkti

- 1) Jaapani suur osakaal töötajatena näitab eelkõige rakendatust kõrgtehnoloogia arendustegevuses kui ka olulist rolli tootjana.
- 2) Töötajaid on palju arenenud riikides ja müük veelgi suurem, kuna tegemist on kõrgtehnoloogiliste toodetega, mille ostmine on jõukohane just arenenud riikidele.
- 3) Muu maailma küllalt suur osakaal töötajatena on seotud teatud valdkondades „odava tööjõu“ ärakasutamist, suhteliselt väike müük viitab toote kõrgele hinnale, mis ei ole sobilik arengumaadele. JT õiged vastused.

6. Miks on Kenyas kujunenud taoline elektrienergia tootmise struktuur?

3 punkti

- 1) Suur sademete hulk (lähisekvatoriaalne kliima) ja mäestikujõgedel on rikkalikud hüdroenergia varud.
- 2) Paiknemine riftivööndis võimaldab kasutada Maa siseenergiat geotermaalenergia tootmisel.
- 3) Riigis puuduvad fossiilsed energiavarad, imporditakse naftat, ümbertöötlemistehase toodangut kasutatakse soojuselektrijaamades.

Tähista kaardil ala, kus Kenyas paiknevad geotermaalelektrijaamad.

Viirutada tuleb riftivöönd.

2 punkti

7. Indrek Neivelt on öelnud järgmist: "Eesti majandus ei saa enam püsida üksnes Kreenholmil ja Elcoteqil."

Mis on selle sõnumi sisu?

1 punkt

Eesti majandus ei saa edukalt jätkata, kui tootmine on orienteeritud odavale tööjõule.

8. Joonisel on kujutatud Pärnu lahe veetaseme sõltuvust tuule suunast (kraadides) ja tugevusest. Millisest suunast puhuv tuul kergitab Pärnu lahes vett kõige enam ja miks?

2 punkti

220 (210-230) kraadi, SW. See suund ühtib lahe suunaga (lahe teljega)

Millised on ligikaudsed maksimaalsed veetaseme kõrgused kui tuuletugevus on:

2 punkti

a) 20 m/s – 90 cm (+/-20cm)

b) 30 m/s 240 cm (+/-20cm)

Teadlased on leidnud, et kliima muutumise tõttu muutuvad tormid Põhja-Euroopas järjest tugevamaks.

Kuidas võib see Pärnut tulevikus mõjutada?

2 punkti

Võib oodata järjest kõrgemaid (suuremaid) tormi üleujutusi. (Pärnu ranna-alad ujutatakse üle, kinnisvarahinnad rannarajoonis võivad langeda vms)

9. Millisel Eesti saarel on leitud maagaasi? Mis otstarbel on seda gaasi kasutatud?

2 punkti

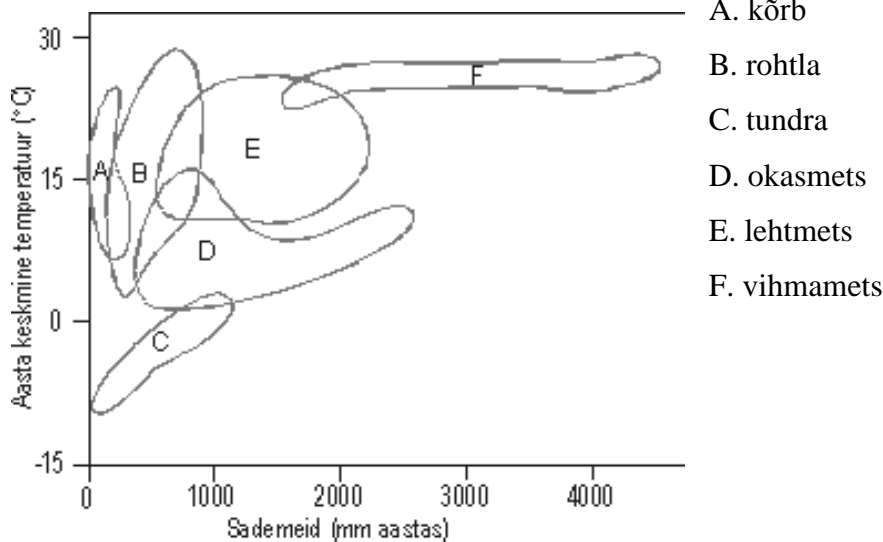
Maagaasi on leitud Pranglil ja Keri saarel. Seda on kasutatud Keri saare majaka valgustamisel. Pranglil on kasutatud kohaliku energiaallikana.

10. Üks matkagrupp püstitas telgi Väinamere laiule ja teine grupp püstitas täpselt samasuguse telgi Tiibetis 5000 m kõrgusel asuvale platoole. Mõlemad grupid elasid üle tormi tuule kiirusega 30 m/s. On teada, et ühel juhul ei pidanud telk vastu ja purunes. **Kumma grupiga see tõenäoliselt juhtus? Põhjenda.**

2 punkti

Telk purunes Väinamere grupil. Seevastu 5000 m kõrgusel on õhutihedus ligi 2 korda väiksem kui merepinnal, seega ka sama tugev tuul avaldab seal väiksemat survet kui meretasemel.

11. Skeemil on kujutatud loodusvööndeid vastavalt temperatuuri ja sademete jaotusele. Kirjuta iga loodusvööndi juurde, mis tähega seda skeemil on kujutatud.

- A. kõrbo
- B. rohtla
- C. tundra
- D. okasmets
- E. lehtmets
- F. vihmamets

3 punkti

12. Vihmametsade hävimisega ulatuslikult territooriumilt, kaovad ka eeldused nende metsade taastumiseks sellel territooriumil. Esita üks põhjendatud argument selle väite toetuseks.

2 punkti

Vihmametsa ökosüsteemis on toitained pidevalt seotud aineringetega, mistõttu pinnas on neist vaesunud. Seetõttu ei saa toitainetevaesele pinnasele rikkalik kooslus taastuda. Paljud liigid on seotud aineringetega, mis toimivad puuvõrudes.

13. Nimeta neli saart, millel kulgevad riigipiirid. Nimeta iga saare puhul, milliste riikide vahel see jagatud on.

4 punkti

Saar	Milliste riikide vahel see saar on jagatud
Iiri	Iirimaa ja suurbritannia
Uus-Guinea	Indoneesia ja Paapua Uus-Guinea
Haiti	Haiti ja Dominikaani
Kalimantan	Indoneesia, Malaisia ja Brunei

14. Kus on happesademetega mõju pinnasele ohtlikum, kas Põhja- või Lõuna-Eestis. Põhjenda oma vastust.

2 punkti

Happesademetega mõju on pinnasele ohtlikum Lõuna-Eestis, sest Põhja-Eestis kompenseerib happesademetega mõju lubjakivipinnas.

Kokku 43 punkti

65% - 28 punkti